

רשות ההגבלים טועה – צריך לאכוף איסור על גביית מחיר מופרז מצד מונופול

פרופסור מיכל גל (דה מרקר 31.5) תומכת בצעדה של הממונה החדשה על ההגבלים העסקיים לבחון את ההצדקה לאיסור הקיים כיום על מונופול לגבות מחיר מופרז, מתוקף גלוי דעת שהוציא הממונה הקודם על ההגבלים העסקיים, פרופסור דיויד גילה, באפריל 2014. עיון בטענות שהיא מביאה להצדקת צעדה של הממונה, עו"ד מיכל הלפרין, מראה שאין בהן ממש.

גל מתעלמת מכוחו המרסן של האיסור, איתות אזהרה שהוא מציב בפני כל מונופול, שכבר מרוויח היטב מיצור ומכירת מוצר מסוים, שלא לנהוג "בחזירות" ולהגדיל את רווחיו, רק בגלל שהוא יכול, היות וכוח השוק שלו מאפשר זאת.

גל גם אינה מציינת שבגלוי הדעת מאפריל 2014 לא נקבע שכל מחיר שנוקב מונופול העולה על 20% מהעלות, הוא בהכרח מחיר מופרז. גלוי הדעת מאפשר למונופול להצדיק, אם ידרש, גביית מחיר גבוה בנסיבות מסוימות שיש בהן היגיון כלכלי. (למשל החזר השקעה) גלוי הדעת, בניגוד למשתמע מדברי גל, אינו פוגע בתחרות החופשית במשק. האפשרות של יזמים להציע מוצרים, חדשים וקיימים, ולהרוויח עליהם רווח גבוה מאד, "גזר" כדבריה של גל, אינה נפגעת כתוצאה מגלוי הדעת של אפריל 2014. שהרי 99% ומעלה מהיזמים הפעילים במשק ו- 100% מהיזמים הפוטנציאלים, אינם בעלי מעמד מונופוליסטי ואיסור גביית מחיר מופרז לא חל עליהם בכלל.

אכן, איסור גביית מחיר מופרז יכול שיביא את המונופול לאזור של אי וודאות, כפי שמציינת גל.

אך מה רע בכך? האם לא רצוי שכל בעל עניין בהתקרבו לגבול המותר, גבול החוק, יבחן את צעדיו וישקול אותם היטב? גם עם היועצים המשפטים שלו.

האם בדיעבד לא עדיף היה לתנובה, לאחר רכישתה על ידי אייפקס בשנת 2008, שלא להעלות את מחיר הקוטג', כפי שעשתה כאשר התשומות שלה דווקא הוזלו, ולא לעורר את מחאת הצרכנים בקיץ 2011 שבעקבותיה חזר המחיר לקדמותו עד עצם היום הזה? טענה אחרת של גל היא כי לעתים קיים "אזור אפור" שבו לא ניתן לקבוע בברור ומראש אם אכן נעברה עבירה, אם נקבע מחיר מופרז במקרה שלנו. טענה נכונה כשלעצמה אבל אין היא מצדיקה ביטול גורף של האיסור לגבות מחיר מופרז, כפי שדיני התעבורה לא פוטרים מאיסור על נהיגה במהירות לא מותרת, אף שלעתים קו התיחום לא תמיד ברור.

הרי יש מקרים רבים שאין חולק על כך שנגבה מחיר מופרז על ידי מונופול ומה מציעה גל לעשות במקרים מובהקים אלו? האם אין זה מתפקידה של הרשות לעסוק בכך. ואם לא היא שתעסוק בכך, מי יעסוק בכך ומי יגן על האינטרס הציבורי?

דר' מאיר אמיר ושות'
 ייזום, תכנון, ניהול
 וייעוץ כלכלי בע"מ

Dr. Meir Amir & Co.
 Economic planning, management
 & consulting Ltd

גל גם מתעלמת מהזיקה והקשר ההדוק שבין עמדת הרשות להגבלים עסקיים, כפי שבאה לידי בטוי בגלויי הדעת שהיא מוציאה מעת לעת, לבין הפסיקות של בתי המשפט העוסקים בתחום ההגבלים העסקיים.

עיון בפסיקתה של השופטת אסתר שטמר מבית המשפט המחוזי מרכז, בבקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד תנובה באשר למחיר הקוטג', בקשה שאושרה באפריל 2016, מורה כי השופטת נתנה משקל לא מועט, בבואה לאשר את הבקשה, לעמדתו של קודמה של הלפרין, שהופיעה בגלוי הדעת שפרסם באפריל 2014.

הרי יכול שמחר, ואולי זה כבר קרה אתמול, שיבואו עורכי הדין של תנובה, וינופפו במסמכה של הלפרין ויטענו כי אין דבר כזה מחיר מופרז של מונופול.

האם כך באמת חושבת גל?

המחלוקת היא אפוא מה תפקידה של הרשות ואיזה מסר היא מעבירה למונופולים במשק.